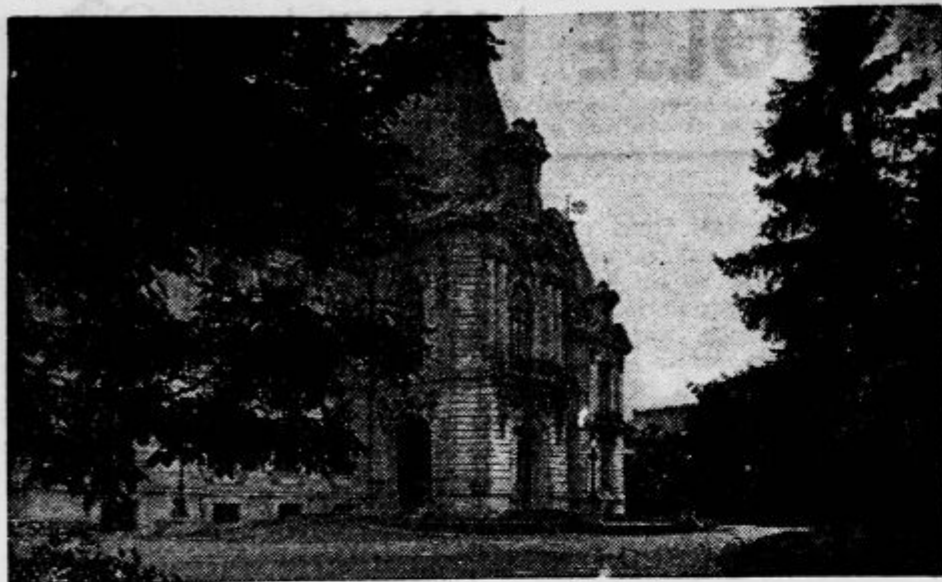

Kraj rumunsko-bolgarskih pogajanj za Dobrudžo

Palača Dinu Mihaila v Craiovi

Novi poveljniki sovjetske vojske

Merežkov, Šapošnikov, Budjoni

Vrhovni sovjet Sovjetske unije je maršala Budonija in Šapošnikova odvezal njunih dosedanjih dolžnosti kot šefa generalnega štaba rdeče vojske in poveljnika moskovskega vojaškega okrožja. Za novega šefa generalnega štaba je bil imenovan general Merežkov. Oglejmo si nekoliko pobliže te tri vodilne osebnosti ruske vojske!

Merežkov, novi šef generalnega štaba, je rojen l. 1889. ter je čista ruskega porekla. Ze v prvih letih no revoluciji se je pridružil sovjetski vojski ter je bil tudi izvoljen v leningrajski sovjet. Ko je bila revolucija končana, je šel na vojno akademijo ter je v naslednjih letih zavzemal ugledne položaje. Danes ima največja sovjetska odlikovanja. V rusko-finski vojni se je izkazal kot uspešen poveljnik rdeče vojske proti finski armadi.

Bivši šef ruskega generalnega štaba Boris Mihajlovič Šapošnikov je po letih starejši od svojega naslednika. Rodil se je l. 1882. v Zlatoustu na Uralu kot sin uradnika. Pohačal je v realno in vojaško akademijo ter je v predvojni Rusiji študiral za službo v generalnem štabu. Med svetovno vojno mu niso dovolili nikamor v ospredje. Njegov čas se napolnil šele v revolucionarnem l. 1917., ko je bil izvoljen za šefa divizije kavkaških grenadierov. Za tem je postal šef operativnega oddelka.

vrhovnega vojaškega poveljstva rdeče armade. To mesto je pred njim zavzemal J. gorov. V januarju 1938 je Šapošnikov postal politični vodja oddelka za mornarico. Semjon Mihajlovič Budjoni je pač najpopularnejši konjski general v Sovjetski zvezi. Narodil se je leta 1883. kot sin kmetu. Dvajset let star je stopil v carsko vojsko in v oktoberski revoluciji mu je bilo poverjeno vodstvo obrežnega regimenta konjice. V februarju 1918 se je polovil na čelu kozakov ob Donu. Še isto in naslednje leto je branil bivši Caricin sedanji Stalingrad, in potem je zasedel Voronež. Sodeloval je v Vorosilovom. Prilil je generala Denikina, da se je umaknil iz Ukrajine ter je uničil Wranglovo vojsko na Krimu. S temi čini je dobilo njegovo ime nekakšen legendaren prizvok. Kmalu nato je bil imenovan za generalnega nadzornika vseh konjeniških oddelkov v Rusiji. Že 47 let star je stopil v generalštabno akademijo in jo je dovršil l. 1932. L. 1935. je bil zaradi svojih zaslug imenovan za maršala in letos v marcu je sprejel vrhovno poveljstvo v vojni proti Fincem. Budjoni je zdaj drugič poročen. Njegova prva žena Nadežda je bila slavna borilka v časih državljanske vojne kjer se je izkazala kot kavalerska. Bila je večkrat ranjena, pozneje pa se je posvetila delu za Rdeči križ. V drugem zakonu je Budjoni oženjen z neko plesalko.

Craiova

Rumunsko mesto Craiova, kjer se vrše pogajanja med Rumunijo in Bolgarijo za odstop Dobrudže, ima nekaj nad 50.000 prebivalcev ter je važno kulturno in gospodarsko križišče. Poleg Jassvia je to edino mesto stare Rumunije, ki je v posledici kulturnega udejstvovanja ostalo brez odločilnega vpliva Bukarešte. V Craiovi je mnogo literarnih, umetnostnih in znanstvenih krožkov, ki z uspehom tekmujejo v prid rumunski kulturi.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da se angleško poslanstvo pripravlja na odhod iz Budimpešte, ker ne more več kontrolirati nemške plovbe po Donavi;

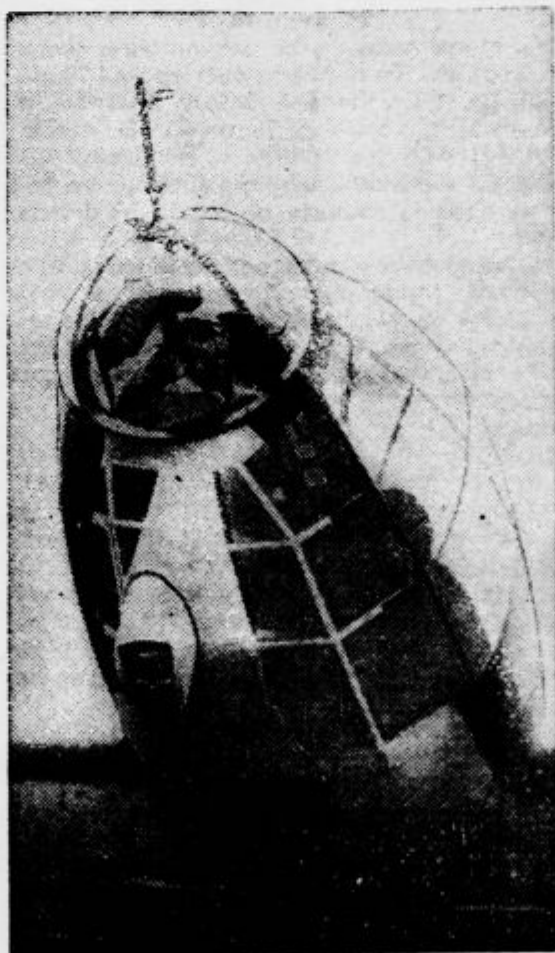
da imajo v Keniji, kjer so idealni pašniki za najboljšo živino, ter izvrstna zemlja za nasade kave in za sajenje koruze, posestva povečini angleški upokojeni častniki iz indijske vojske;

da bo Sovjetska zveza na lpskem velesejmu razstavila svoje knjige in bo prikazovala filme, med drugim tudi film o Petru Velikem;

da je znani angleški novinar Hektor Charles Bywater, sotrudnik »Daily Telegrapha« in izvedenec za mornariška vprašanja umrl v Richmondu;

da je angleška križarka »Ajax«, ki se je udeležila pomorske bitke pri La Plati, popravljena potem ko je bila sedem mesecev v reparaturi.

Strojnica v bombniku

Nemški bombniki tipa »Heinkel 111« se opremljajo s strojnico kakor kaže pričujoča slika

Odiseja brodolomca s potopljenega križarke

Na dveh otokih brez vode ob samih koreninah Rešitev v zadnjem trenutku

Pred tedni je bila v Sredozemskem morju potopljena italijanska lahka križarka »Bartolomeo Colleoni«. Uničila so jo nadmočne sile angleške vojne mornarice, katerim so Italijani zadali že več udarcev na morju. Šele zdaj se je izvedelo, da se je z ladje rešil drugi radiotelegrafist, ki je po potopitvi ladje doživel nenavadno pustolovščino.

Valovi so že oblivali kabino za radiotelegrafiste, ko je drugi telegrafist spoznal nevarnost za svoje življenje. Videč, da se bliža pogin, je z močnim udarcem razbil steklo na špi kabine ter plaval iz trupa potopljenega se ladje. Križarka je pogotilno morje, njega pa so valovi premetavali kakor smet sem in tja. Vse noč se je boril z mokrim elementom in ko je čutil, da mu pohajajo moči, je zaplaval proti nekemu majhnemu otoku, od katerega si je obetal odrešenja.

Toda zmotil se je. Na otoku ni bilo vode. Povsod sama puščinja. Kaj storiti? Če bi moral ostati na otoku nekaj dni ali celo tednov, bi to zanj pomenilo gotovo smrt. Ko se je nekoliko odpeljal, si je ogledal okoli. Od vseh strani je skoraj zavriškal, ko je na drugem koncu opazil obrise drugega otoka. Tam si je obetal boljše pogoje za življenje kakor tukaj, pa hujš naravnost tja! Vrgel se je ponovno v morje in začel plavati proti otoku. Več ur se je boril

Nemške vojaške krojačnice in čevljarice neke v Franciji na prostem

Konec nemirnega življenja

Ob smrti Ahasverja Leva Trockega-Bronsteina

Kakor smo v »Jutru« včeraj poročali, je bil na Leva Trockega-Bronsteina v Mehiki izvršen atentat, ki mu je napadenec podlegel. Napadalec je svojo žrtev pobil s kladivom.

Trocki je bil vse življenje nemiren duh. Ze v dijaških letih se je pridružil revolucionarjem, je bil zaradi tega zaprt, je nobegnil v inozemstvo in se je vrnil v Rusijo, kjer so ga zopet zaprli. Toda svoj smoter je približno dosegel šele leta 1917., ko je v Rusiji izbruhnila revolucija in državljanska vojna. Takrat se je s pomočjo Lenina povzpel na vlado. Bil je nekaj časa komisar za zunanjo politiko in je v tem svojstvu vodil pogajanja za mir z Nemčijo v Brest-Litovsku. Nekaj časa je organiziral sovjetske železnice, pozneje na vojsko.

Kmalu je prišel v navskriž s prvaki bolševizma ter je moral izginiti s površja. Tudi iz stranke so ga izključili zaradi nepokorščine. Poslali so ga v preizkušnjo na mejo Turkestan. Ko je videl, da ga nočejo več sprejeti v stranko, je odpotoval v Turčijo, kjer se je nekaj časa mudil na otoku Prinkipo. Toda niti tam ni miroval. Odvzeli so mu sovjetsko državljanstvo. Začel je potovati z kraja v kraj. Hotel se je nastaniti v Belgiji, Franciji, Nemčiji, Avstraliji in Češkoslovaški, vendar so vse vlade imenovanih držav odklonile njegovo prošnjo za bivanje.

Proti koncu l. 1930. je smel nekaj časa ostati na Norveškem, potem je odšel na Dansko, kjer pa je imel samo eno predavanje, nato se je nastanil v Franciji na Korziki, pozneje v okrožju Seine et Marne. Živel je v Barbizonu nekaj mesecev l. 1934. Ker pa se ni držal obljube, da se ne bo vmešaval v javno življenje, mu je francoska vlada ukinila dovoljenje za bivanje. Nobena vlada ga ni hotela trpeti kot begunca, samo Turčija mu je dovolila, da se

sme vrniti v Prinkipo. Po kratkem intermezzu v Svidi, kamor se je zatekel pod lažnim imenom, je moral odpotovati v Mehiko.

Trocki je napisal niz knjig politične in spominke vsebine. Med njimi so znane: Od revolucije do mira v Brestu (1919). Terorizem in komunizem (1921). Vojna in revolucija (1925). Kapitalizem in socializem (1925). Pravo stanje v Rusiji (1928), ter dve knjigi zgodovine Sovjetske zveze z naslovom »Moje življenje« in »Zgodovina ruske revolucije«.

Lev Trocki-Bronstein

ANEKDOTA

Neki raziskovalec Goethejevega življenja iz prejšnjega stoletja je čul o stari mamki iz Mommenehelma v Alzaciji, da je poznala ideal velikega pesnika, Friderika von Sesenheim. Takoj jo je poslal in jo pripravil do tega, da mu je začela o njej pripovedovati.

»Da, Rikica, ta je bila srčkan otrok, ves svet jo je imel rad,« je dejala stara ženica.

»Nu — in Goethe?« je vprašal raziskovalec.

»Goethe — da, Goethe! Ta je našo Rikico tudi tako ljubil! Vsi smo mislili, da bosta postala par. Toda nekega dne jo je odkuril in noben človek ni slišal ničesar več o njej!«

VSAK DAN ENA

»Le zaupaj mi deklica, jaz sem že mnogo dam rešil smrti v valovih!« (College Humor)

Dobrudža v zemljevidu

Črtkasta proga označuje sedanjo mejo, pikčasta pa mejo iz l. 1912.

MICHEL ZÉVACO:

190

Don Juan

ROMAN.

»Se to ploščo vzdignite... in zdaj kopljite... železna skrinjica mora biti tu... še kopljite... evo, tu je skrinjica!... Skrinjica Klotarja de Ponthusa!...«

»Ta glas!« je zamrmral Loraydan. »Oh, to niso sanje... poznam ta glas... to je ona!... Oh, ko bi jo mogel doklicati!... Gorje mi! A ta, ki zdaj govori, me ne bi rešila, zakaj tudi njo sem hotel izdati, tudi njo sem pripravil gorje... Na pomoč!... Leonora! Leonora de Ulloa, odpusti! Pomagajte mi, Leonora de Ulloa!...«

Mislil je, da kriči te besede.

Toda iz nabreklih ust mu je prihajalo komaj nerazločno mrmljanje, podobno daljnemu otroškemu jok, in Leonora de Ulloa ga ni slišala... Leonora de Ulloa je ta mah zapuščala kapelico Aronskega dvorca ter odnašala s seboj železno skrinjico, v kateri je počivala Ponthusova skrivnost.

XXXIV

Mrtvi pišejo in govore

Ko se je kralj Franc I. vrnil iz Loraydanovega dvorca v Louvre, je kaj žalostno prebil ostanek te noči, ki jo je bil začel s pohodom na ljubezensko pustolovščino.

Slika mrtve Beranžerke mu je bila nenehoma

pred očmi. Jokal je in se boril s kesanjem, ki mu je bičalo dušo. Toda ure, ko mu slaba vest ni dala spati, so bile pri njem nekaj navadnega; dobro je poznal prikazni nesrečnih žensk, tako dobro, da jih je klical po imenih in jih prosil odpustjenja. In kadar si je v njihovem imenu sam delil to odpustjenje, boječ se da bi mu ga one odbile, je še kar mirno zaspal...

Naslednji dan je bila Beranžerka zgolj ime na koncu dogega, dolgega spiska...

Toda dogodek je bil zbudil kralju davne spomine... Njegove misli so se po malem oprijete Agneze de Sennecur. Morda zato, ker je bila Turquandova hiša tako blizu Arronskega dvorca; kakor hiši, sta se tudi Beranžerka in Agneza nehoti. zbiježevali v njegovih mislih...

V tej zvezi se je nujno spomnil Filipa Ponthuskega, ki ga je imel nekoč na sumu, da je njegov tekmeč, in ga je zaradi tega tolikanj sovražil, da bi ga bil prav gotovo ugonobil, da ni Agnezina smrt nenadoma končala njegove mržnje.

Od očeta mu je preskočila misel na sina, na Klotarja Ponthuskega.

»Ali ni čudno,« si je dejal ta čas, ko so ga oblačili, »da sem se, kakor nekdaj ob očeta, zdaj spotaknil ob sina in to skoraj v istih okoliščinah in na istem kraju? Sumničel sem Klotarja, kakor takrat Filipa. Zdaj vem, da Klotar Ponthuski ni zaradi Beranžerke tako pogosto prihajal v Vrvarski ulico. Po tem takim bi mu moral odpustiti, kakor sem odpustil očetu. Da, ali mladi spletkar, ki si je znal osvojiti ljubezen Leonore de Ulloa, je ovira

mojim načrtom. Razen tega si je tudi s svojo upornostjo zaslužil kazni, ki bo drugim za zgled.«

Franc I. je mislil, da zaradi višjih koristi tako modruje.

V resnici je še vedno odločalo v njem sovraštvo.

Klotar Ponthuski je bil ranil njegov ponos, kaj niti sanjalo se mu ni, da je tisti, ki je imel v Vrvarski ulici opravka z njim, don Juan Tenorio.

In ko si je zatirjeval, da mora kaznovati zamehovanje kraljevske oblasti, je prav na dnu srca vedel, da mu gre za povsem osebno maščevanje.

Ko bi bili sodniki spoznali Klotarja za nedolžnega, bi ga bil sam obsodil.

Smrt tega plemiča je bila za kralja sklenjena stvar.

»Tako mi luči božje,« je rekel na glas, »ker sem bil z očetom predeber, naj zdaj sin plača za oba!«

Njegovo veličanstvo je nato vprašalo, ali se je grof de Loraydan že javil v Louvre, ter ukazalo, naj ga privedejo, kakor hitro pride.

Ta dan se je začela pravda proti Klotarju Ponthusku.

Trajala je teden dni.

Vsaki večer si je dal Franc I. prebrati zapisnik vprašanj, ki so jih zadajali obtoženci in odgovorov, s katerimi se je branil.

Obtoženeč je priznaval upor v S-kirni ulici, ta jil pa je, da bi bil v Vrvarski ulici žalil kralja. Trdil je celo, da ga tisti dan in ob isti uri v Vrvarski ulici sploh ni bilo...

Ves ta teden dni ni bilo v Louvru ne duha ne sluha o grofu de Loraydanu.

Zaradi vsega tega je kraljeva jeza od dne do dne rasla. Ta jeza si je dala nazadnje duška s povsem neprizadevanim ukazom: upornikomemu tajanju naj se stori konec s tem, da mu na natezalnici izsilijo priznanje.

Strahni ukaz ni prišel Francu I. povsem od srca. V bistvu ni bil kralj ne okružen ne krvoloč. Seveda bi mu bilo ljubše, ko bi bil Ponthus ubogljivo priznal zločin žalitve veličanstva in bi se bilo moglo vse gladko izteči. Udarci krvnikov se kire bi bil vsem in celó obtožencu samemu v odrešenje mirno končal zadevo. Toda kraljev ponos je bil prizadet. Mimo tega je bila usmrtna plemiča, ki svojega zločina ni priznaval, dokaj sitna stvar: v vsaki reči je najbolje, da se drži ustanovljenega reda, in tudi nedolžnega ubijajo najlepše tako, da je krivica na njegovi strani.

Franc I. je torej ukazal, naj denejo Klotarja Ponthuskega na natezalnico. Ukaz so takoj poslušali v Temple, z naročilom, naj se neutegoma izvrši.

Kralj je dobro vedel, kaj se bo godilo v mučilnici, in nehoti ga je zamrazilo, ko je slišal na louvrskem dvorišču poskok jezdeca, ki je odnašal pergamene z njegovim podpisom. Zazdelo se mu je, da že sliši krike nesrečnika, ki mu škripci trgajo kite in lomijo kosti. Vendar si je takoj potolažil vest: »Malopridnež noče radevoljno priznati. Torej ga je treba prisiliti, da prizna. Kaj morem za to? Si-cer me pa ne bo tam, da bi ga slišal, kako kriči.«

Prav tedaj je stopil v sobano sluga s kraljevim grbom na obleki, pokleknil pred njegovim veličanstvom ter mu pomolil zlat pladenj, na katerem je ležal zložen in s svilen nitjo povezan papir.

